

Aramızdan Ayrılanlar

Doğan Çoker

(1951-2003)

Doğan Çoker, 1951'de İstanbul'da doğmuştur. Genç sayılacak bir yaşta, 9 Ocak 2003'te, ardında eşini, iki çocuğunu ve onlarca öğrencisini bırakarak aramızdan ayrılmıştır.

Sırasıyla Diyarbakır, Ankara, Kocaeli, tekrar Ankara'da okuduktan sonra, Doğan Çoker 1968'de Hacettepe Üniversitesi Matematik Bölümü'ne girmiş ve sırasıyla lisans, yüksek lisans ve doktora diplomalarını elde ederek 1976'da eğitim hayatını bu üniversitede bitirmiştir. Gene aynı üniversitede Matematik Eğitimi Bölümü'nde öğretim üyesi olmuştur. Profesörlük unvanını 1989'da alan

Çoker, 1997'de Akdeniz Üniversitesi Matematik Bölüm Başkanı olmuştur.

Çoker'in ilgi alanı analiz ve topolojydi. Matematik eğitimine özel ilgi duyar ve önem verirdi. YÖK-Dünya Bankası "Milli Eğitimi Geliştirme" projelerinde görev almış ve bu projelere katkıda bulunmuştur. Belirtisiz Kümeler ve Belirtisiz Topolojik Uzaylar konularına ilgi duyan Çoker bu konuların ülkemizdeki öncülerinden olmuştur. Bugün üniversitelerimizde görev yapan Hatice Tuna Yalvaç, Haydar Eş, Haşmet Gürçay, Necla Turanlı, Mustafa Demirci ve Sadık Beyhan'ın doktora hocası olmuştur.

Yaşamı boyunca çeşitli kurumlarda yöneticilik görevlerinde bulunmuş, bilimsel dergilerde yayın kurulu üyeliği ve uluslararası düzeyde hakemlik görevi yapmıştır. On dört yüksek lisans ve altı doktora tezi danışmanlığı yapmıştır. Tez danışmanlığını yaptığı dört doktora öğrencisini yalnız bırakarak aramızdan ayrılmıştır. Matematik Dünyası yayın kurullarında da görev yapan Prof. Dr. Doğan Çoker'i saygıyla anıyoruz.

Matematik Dünyası

Matematik Dünyasında Üçlü Benzerlik

Ünal Ufuktepe

İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü

Yıl 1997. Türk Matematik Derneği'yle yapılan görüşmeler sonucunda Matematik Dünyası'nın Akdeniz'de yaşatılmasına karar verildi. Yayın Kurulu: H. İbrahim Karakaş, Timur Karaçay, Doğan Çoker, İlham Aliev ve Ünal Ufuktepe.

Aralık ayında bir işi ilk kez yapmanın heyecan ve telaşını yaşıyoruz, elimizdeki yazıların düzenlenmesi, bilgisayar ortamına geçirilmesi vs. Bölüm seminerine girmeden önce son bir kez gelen e-postalara bakıyorum. Turkmath'a bir ölüm haberi düşmüş: Cahit ARF hocayı kaybettik... Bir isyan duygusu yerleşiyor içime, bir bilgi ve erdem çınarının aramızdan ayrılışı bir e-postaya sıkışıp kalmamalıydı... Seminer salonunda Cahit Hoca'nın sayılı doktora öğrencilerinden hocam Halil İbrahim'in yanına oturdum ve bir kâğıda, "Başımız sağolsun, Cahit Hoca'yı kaybettik" notunu düştüm. Seminer nasıl geçti bilmiyorum ama sonraki koşuşturmacayı çok iyi anımsıyorum. Hocam cenaze için İstanbul'a gitti, Doğan Hoca'yla birlikte Cahit Arf'la ilgili kaynakları taradık bir hafta boyunca. Ona dair güzel sözleri özenle taradı, rapido takımıyla sözcükleri aydınlığa çıkardı. Matematik Dünyası'nın 7. cildinin ilk sayısı kapakta Cahit Arf Hoca'nın resmiyle matbaadan gelir gelmez sayfaları ürkek ürkek taradık. Doğan Hoca Samsun'undan keyifle bir nefes çekip, "Başlangıç için hiç de fena değil," dedi.

Aramızdan Ayrılanlar

Yıl 2001. Matematik Dünyası göçmen kuşlar misali bu sefer Akdeniz'den Ege'ye kanat açıyor. İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü'nün Matematik Bölümü'nde ulusal bir sorumluluğu almanın heyecanı içinde 10. cildin 1. sayısını hazırlıyoruz. Turkmath'a yine bir haber düşüyor: "Fikri GÖKDAL hocamızı kaybettik." Doğan Çoker hocam telefonla arayıp, "Ünal, ilk sayıya Fikri'yle ilgili mutlaka bişeyler koyalım" diyor. "Olur hocam!" dedim. Matematik Dünyası'nın mavili bir gökyüzüyle süslü kapağına "Öklid Düzleminde Geçen Bir Yaşam; Fikri GÖKDAL" yerleşti.

Yıl 2003. Matematik Dünyası Ege'den Marмара'ya kanat açtı bu kez. Ne tuhaf, Turmath'a kötü haber düştü yine: "Doğan Çoker hocayı kaybettik". Şimdi yeni yılın ilk sayısına Doğan Hoca'yla ilgili haberi düşme görevi Ali Nesin'in.

Doğan Hocam 24 Ağustos 1951'de İstanbul'da doğmuş. Yaklaşık 52 yıllık bir yaşama o kadar çok şey sığmış ki: 14 yüksek lisans ve 10 doktora öğrencisi, Topoloji, Bulanık Mantık ve Matematik Eğitimi üzerine onlarca ulusal ve uluslararası saygın dergilerde basılmış makaleler, onlarca kitap, ulusal ve uluslararası dergilerde hakemlik, idari görevler, projeler, lisans ve yüksek lisans düzeyinde verilen dersler, sevgi ve saygıyı hiç eksik etmediği muhteşem bir aile reisliği... Hepsi bu 52 yıla sığmış. Bizleri her yönüyle insan olan bu güzel insandan ayırdığı için artık sigaradan nefret ediyorum. Paketimde kalan son sigaradan onun için son bir nefes aldım ve bir daha yakmamak üzere söndürdüm.

Rahat uyu Hocam!

Tartışılmaz bilimselliği ve örnek kişiliğiyle öğrencilerine verdiği akıl, bilgi, sevgi gibi yüce değerler ve güzellikler için değerli hocamız Prof. Dr. Doğan Çoker'e minnettarız. Sizinle birlikte çok şey paylaştık bu kısacık dönemde... Saygıdeğer hocamızı, sevgi, saygı ve özlemle selamlarken...

Sizi hiç unutmayacağız Hocam!

Haydar Eş / Hacettepe Üniversitesi
Matematik Bölümü

Sevgili Doğan'la 27 yıl önce Hacettepe Matematik Bölümü'nde tanıştım. Doğan Çoker ve Orhan Özer'le birlikte beş kitap yazdık. Çalışmalarımızdan fırsat buldukça masa tenisi oynar, bundan da büyük keyif alırdık.

Doğan, Hacettepe Üniversitesi Matematik Bölümü'nü bitirdi. Doktorasını ve doçentlik dahil tüm derecelerini Hacettepe'den aldı. Lisans, lisansüstü ve doktora dereceleri için yurtdışına gitme imkânı olmasa da uluslararası düzeyde bir bilim adamı olunabileceğinin örneklerinden biridir.

Çok sayıda öğrenciye doktora yaptırdı. Öğrencileri arasında bugün hepimizin tanıdığı Prof. Dr. Haydar Eş ve Prof. Dr. Mustafa Demirci'yi de sayabiliriz. Seçkin bir bilim adamı, iyi bir baba, arkadaşım ve dostum Prof. Dr. Doğan Çoker'in anısı önünde saygıyla eğiliyorum.

Kenan Taş
Çankaya Üniversitesi, Rektör Yardımcısı
Mühendislik ve Mimarlık Fak. Dekanı

1998'di galiba. Antalya'da yaz okulunda karşılaştık. Topoloji dersi veriyordu. Öğrencilerin pek çoğu matematiğe ilgisinden değil, okulu bir an önce bitirmek için yaz okuluna devam ediyordu. Soyut düşünme kavramları hiç gelişmemişti. Gene de Antalya'nın o kavurucu sıcaklığında, yakınmak bir yana, dudağında ince ironik bir gülümsemeyle nasıl öğrencilerine bir şeyler öğretmek için didindiğini hiç unutmayacağım. Umarım o öğrenciler Doğan Çoker'in anlattıklarından olmasa da yaşama biçiminden ve görev bilincinden bir iki şey kapmışlardır. Bu mütevazı insanı saygıyla selamlıyorum.

Ali Nesin
İstanbul Bilgi Üniversitesi
Matematik Bölümü

Bir Bilimadamına Ağıt

Timur Karaçay

Başkent Üniversitesi, İstatistik ve Bilgisayar Bilimleri Bölümü

Prof. Dr. Doğan Çoker'i uğurlama töreninde (10 Ocak 2003) Prof. Dr. Timur Karaçay'ın yaptığı konuşmanın metnidir.

Sevgili Doğan,
Sevgili Öğrencim,
Sevgili Meslektaşım,

Seni seven ve seni uğurlamaya gelen bu topluluğa, şu anda sesimi duyuramayacak kadar güçsüzüm. O nedenle, ben seninle konuşacağım.

Bilim adamlarını, bakış açımıza bağlı olarak, değişik biçimlerde sınıflandırma olanağı vardır. Sanırım şu sınıflandırma çok yanlış olmayacaktır: Bir, çok konuşup az üretenler, iki, az konuşup çok üretenler.

Düşünüyorum da, Sevgili Doğan, sen bu iki sınıfa da girmiyordun. **Sen hiç konuşmadan çok ama çok üreten bir bilim adamıydın.** Arkanda binlerce öğrenci, onlarca genç bilim adamı, uluslararası düzeydeki yabancı dergilerde yayımlanmış makalelerin, büyük olanaksızlıklar direnerek bilim adamı kararlılığına sahip birkaç kişiyle yayımladığın dergilerin, kitapların var. Bilim ve kültür yaşamımıza armağan ettiğin bu yapıtlar seni ilelebet yaşatacaktır.

Şimdi yanımda durabilen, asla izin vermeyeceğini bildiğim bir konuyu açıklamayı kişisel borç biliyorum.

Sanırım, yaşamın boyunca en çok üzüldüğün konu budur. O asla bozulmayan duyarlı kişiliğin ve engin hoşgörünle, *Sakın söyleme!* deyişini duyar gibiyim. Ama bilim adına, kültür adına söylemeliyim.

Bir ülkenin bilim ve kültür hayatına etki ede-

bilmek, o etkiyi yıllar sonra sürdürececek kalıcı yapıtlar bırakmak kolay değildir.

O yapıtlardan biri, Cumhuriyet döneminde girilen ve başarısız kalan denemelerden sonra, senin büyük azmin, gayretin ve insanüstü çabanla hazırlanmış olan **Matematik Terimleri Sözlüğü**'dür. Almanca, Fransızca ve İngilizce gibi üç güçlü bilim dilinde binlerce yılda biriken matematik terimlerine Türkçe karşılıklar bulmak gibi çok zor bir işe birlikte girdik. Sen olmasan, öyle büyük bir yapıt ortaya konamazdı. Matematik Terimleri Sözlüğü, Türk Dil Kurumu'nun tarihinde yayımlanmış en kapsamlı terim sözlüğü oldu.

Elbette, her sözlük yazarı, önceki sözlüklerden yararlanır. Öncelikle, rahmetli Nazım Terzioğlu'nun TDK'ye vermiş olduğu "müsvedde"den yararlanmayı düşündük. Ancak, aradaki kuşak farkının yarattığı dil uyumsuzluğu ve TDK'nin o zamanki amaçları, söz konusu "müsvedde"yi temel almamızı engelledi. İşe yeniden koyulmak gerekti. Üstün çabanla bir kuyumcu titizliğiyle hazırlanan sözlük, üç büyük bilim dilindeki bütün matematik terimlerine, Türkçe köklerden Türkçenin kurallarıyla karşılıklar türetmişti.

Bir terim sözlüğü halkın benimseyemediği terimler önermiş olabilir. Alışkanlıklarını bırakamayan bilim ve

sanat adamlarının tepkisini de çekebilir. Aslında, terim sözlüklerinin hazırlanış nedeni de budur. Önerilen terimlerden bazıları tutunamayabilir; onlar yerine daha uygunları zamanla ortaya konabilir. TDK'nin yıllar süren başarılı terim türetme yolu budur. Bu yol, Türkçeyi zenginleş-

Prof. Dr. Doğan Çoker'in cenazesi Antalya Üniversitesinden Hacettepe Üniversitesine 10 Ocak 2003 günü geldi. Öğrenciliğini ve meslek yaşamının çoğunluğunu bu üniversitede geçirmişti. Elbette, son yolculuğuna bu üniversiteden, bir bilim adamına yaraşır biçimde uğurlanmalıydı. Ama, ne yazık ki rektör yoktu, onu temsil edecek bir kişi yoktu. Öğrencileri, dostları oradaydı; ama üniversite kurum olarak orada değildi. Törene kapalı bir mekân tahsis edilmemişti. Yaşlı annesi, eşi, çocukları, hasta yakınları, onu seven öğrencileri ve meslektaşları o soğuk günün ikindisinde saatlerce titreyerek hüznüyle uğurladılar Doğan'ı. Bunu, son yolculuğunda bir bilim adamına, onun ailesine, öğrencilerine ve meslektaşlarına yapılabilecek en büyük haksızlık olarak görüyor ve kınıyorum. Üniversite yöneticileri bilmelidir ki **bilim adamları tarlada yetişmiyor!**

Timur Karaçay

Aramızdan Ayrılanlar

tirmenin, onu bilim ve kültür dili yapmanın biricik yoludur.

Bu önemli yapıt ne yazık ki yeni basım yapamadı; çünkü Atatürk'ün kurduğu TDK o zamanlarda yıkılmıştı. Yeni gelen TDK yönetiminin birçok (başarılı!) çalışmalarından birisi de ilk basımı bile tükenmeyen Matematik Terimleri Sözlüğü'nü vitrinden indirmek oldu. Sözlükten arta kalanlar ya depolarda çürütülmüş ya da, kimbilir, kâğıt hamuru yapılmak üzere fabrikaya gönderilmiş bile olabilir.

Yeni TDK'nin başlattığı hareket bununla bitmedi. O güzelim Türkçe köklerden türetilen terimler dışlandı, Osmanlıca ve Fransızca köklerden türeyen terimlerle yeniden yazdırıldı. Yeni TDK'nin yeniden yazdığı Matematik Terimleri Sözlüğü'nün kapağını açıp bana gösterdiğinde, **gözlerinde ilk kez sessiz bir isyanı okudum**. O bir anlık isyan gözlerinden çarçabuk silindi, yeniden engin bir hoşgörü kapladı yüzünü. İsyanını belirtecek tek sözcük çıkmadı ağzından.

Şimdi senin adına o isyanı dile getiriyorum. Bu ülkenin dilini, kültürünü geliştirmek üzere kurulan TDK yönetimi, Türk diline hizmet eden yapıtları çöpe atma yetkisini kendinde görebilir mi? TDK yönetimi de bilim etiğine uymalıdır. "Vefa" dedikleri şeyi öncelikle bilim ve kültür yapıtlarına ve onları yaratanlara karşı duymalıdır.

"Kalıcı yapıtların üstü örtülemez" diye avu-

nuyorum şimdi. Dilerim, Türk Matematik Tarihi, senin o büyük yapıtının değerini bir gün yazar.

Sevgili Doğan, bugün sana bir gizimi açıklamak istiyorum. Hacettepe Üniversitesi Matematik Bölümü'nün, ilk kuruluş yıllarında, ben tahta başındaydım, sen karşımda sıralarda oturuyordun. Genelde, öğrencilerin zor saydığı dersleri anlatmak bahtiyarlığımı yaşadım. O zor sayılan derslerin sınavlarında hep tam not alırdın. Giderek, bende bir yanlısını yakalayabilme isteği doğmuştu. Sınav kâğıtlarını özenle okuyor, bir yanlısını bulmaya çabalıyordum. Hiç bulamadım!..

Ama, Sevgili Doğan, bugün ilk yanlısını yaptın! Daha bu ülkenin gençlerine, bu ülkenin bilim hayatına, kültür hayatına o verimli katkılarını artarak devam edecekken, bırakıp gittin.

Çok acele ettin!

Çok zamansız gittin!

Sıra sende değildi!

İnan sıra sende değildi!

Böyle bir günde söylenecek söz bellidir: *Yetiştirdiğin bunca öğrencin, arkanda bıraktığın bunca bilim ve kültür yapıtı, amaçladığın hizmeti görmeye devam edecektir*. Evet ama Sevgili Doğan, bütün bu işleri başkalarına bırakmadan, başladığın gibi kendi kendine sürdürsen daha iyi değil miydi?

Rahat uyu!..

Sevgili Doğan,

İnsan olmanın çok zor olduğu bir zamanda sen insandın. Türkiye'nin yetiştirdiği ve yetiştirebileceği ender bilim adamlarındandın. Saniyelerini bile insanlara hizmet için adadın.

Çok değerli oluşun, senin herhangi bir öğünme veya başkalarını küçümseyen söz veya davranışlarınla değil, bizzat seni tüm tanıyanların ortak yargısıyla ispatlanmıştır.

Sen hep bana,

Ayinesi iştir kişinin lafa bakılmaz"

İnsanım demekle insan olunmaz"

vecizesini hatırlatıyorsun.

Gazetelerde sayfalarca, televizyonlarda saatlerce gördüklerimizden, izlediklerimizden olmadığın için medya suskundu. Bu da senin gibi değerli insanların toplumda artık çok daha zor yetişebileceğinin habercisi olduğundan acımız çok daha büyük oluyor.

Sen hayatın boyunca sergilediğin yaşam tarzınla güzel, seçkin insan olma dersini de vermiş oldun. Bizler de hep seni anlatarak yarım kalan bu dersini devam ettirmeye çalışacağız.

Seni hep sevgi, saygı ve rahmetle anacağız. Ruhun şad olsun.

T. Hatice YALVAÇ

Bu dünya size layık olabildi mi, bilmiyorum. Olamadı ki, fazla kalmak istemediniz burada. Ama eminim ki, arkada kalanların bu kadar üzüleceğini bilseydiniz, böyle çabuk ayrılmazdınız aramızdan. Çünkü sizin ne kadar ince biri olduğunuzu hepimiz biliyoruz...

Zeynep Eken